

TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜNE YÖNELİK DESTEKLER

TR62 BÖLGESİ VE BİLİŞİM SEKTÖRÜ

İçindekiler

1.GİRİŞ	1
2.TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜ	1
3.TR62 BÖLGESİ'NDE BİLİŞİM SEKTÖRÜ.....	2
4.TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜNE VERİLEN DESTEK VE TEŞVİKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ	4
AR-GE VE YENİLİKÇİLİĞE YÖNELİK TEŞVİK VE DESTEKLER	4
1. EKONOMİ BAKANLIĞI DESTEKLERİ (2012/4 DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMET TİCARETİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞ).....	5
2. BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, SANAYİ TEZLERİ PROGRAMI	7
3. İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ DESTEKLERİ (PAZAR ARAŞTIRMASI VE PAZARLAMA DESTEĞİ)	8
4. TÜBİTAK 1511 ÖNCELİKLİ ALANLAR ARAŞTIRMA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VE YENİLİK PROGRAMI ..	9
5. TÜBİTAK 1512 GİRİŞİMCİLİK AŞAMALI DESTEK PROGRAMI	10
6. ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DENİZCİLİK BAKANLIĞI AR-GE DESTEKLERİ	12
GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ	13
KOSGEB DESTEKLERİ	13
İHRACATA YÖNELİK KREDİLER	14
TÜRK EXIMBANK DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMETLER KREDİSİ	14
ULUSLARARASI KURULUŞLARCA FİNANSE EDİLEN DESTEKLER	15
AVRUPA BİRLİĞİ 7.ÇERÇEVE PROGRAMI	15
TABLO: TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜNE YÖNELİK DESTEKLER.....	17

1.GİRİŞ

Bilişim; insanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi, enformatik olarak tanımlanmaktadır.¹ Bilişim teknolojileri (BT) ise, bilişimde kullanılan bütün araç ve gereçlerin oluşturduğu sistemdir; donanım, yazılım ve hizmet olmak üzere 3 temel alandan oluşur.²

Günümüzde bilişim teknolojileri cep telefonlarından, savunma sanayiinde kullanılan yazılımlara kadar her alanda bulunmaktadır. Bireysel yaşam daha fazla dijitalleşmekte, işletmeler verimli ve rekabetçi kalabilmek için akıllı teknolojilere rağbet etmekte, kamu kuruluşları ise vatandaşlara daha etkin ve hızlı hizmet verebilmek için bilişim teknolojilerini aktif olarak kullanmaktadırlar.

Gün geçtikçe artan önemi ile birlikte, bilişim sektörünün ekonomiye olan katkısı küçümsenemez boyutlara ulaşmıştır. Teknoloji geliştikçe üretim süreçleri emek yoğun modellerden teknoloji yoğun modellere kaymaktadır. Üretim maliyetleri de teknolojik yoğunluğa bağlı olarak azalmaktadır. Bu durum bilişim alanında yaşanan gelişmelerin, tüm sektörlerde rekabetçiliği belirleyen ana faktörlerden biri olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesine paralel olarak düşük nitelikli iş kolları azalmaktadır; ancak, bilişim sektörü, gerekli olan nitelikli personelin sağlanmasıyla istihdama katkı sağlamaktadır.³

2.TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de bilişim sektörü 34 milyar dolar büyüklüğünde bir pazara sahiptir.³

Ekonomik faaliyet sınıflandırması içinde (NACE)⁴ yer alan 62- *Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler* ile 63- *Bilgi hizmet faaliyetleri* kodlarına göre; bilişim sektöründe toplam 54116 çalışanıyla 5206 firma bulunmaktadır.⁵

Türkiye'de 32 Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde 1060 yazılım şirketi, 9 bin kişilik istihdam ile faaliyet göstermektedir. 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa göre, Teknoloji Geliştirme Bölgesi; yeni veya ileri teknolojiyi kullanarak mal ve hizmet üretmek isteyen akademisyen, girişimci ve araştırmacıların, ticari ve sınai faaliyetlerini üniversitelerin yanında veya yakınında yürütebilmeleri ve bu üniversitelerden yararlanabilmeleri amacıyla kurulmuş olan akademik, sosyal ve kültürel sitelerdir.⁶

Teknoparklar dışında faaliyet gösteren yazılım firmaları da eklendiğinde veri işleme ve barındırma ile ilgili faaliyetlerde 320, bilgisayar programlama faaliyetlerinde 1996 olmak üzere toplam 2316 firma faaliyet göstermektedir.

Ayrıca TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi verilerine göre; Türkiye'de 1603 yazılım geliştirme firması bulunmaktadır. Bu firmaların % 46'sı İstanbul'da, % 20'si de Ankara'da faaliyet göstermektedir.

Sektörün ihracat verileri incelendiğinde, TÜBİSAD'ın raporuna⁷ göre Türkiye'de 2011 yılında donanım, yazılım ve hizmet, elektronik haberleşme, e-ticaret, savunma sanayii, çağrı merkezi, mobil cihazlar pazarlarının toplam cirosu 66,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Türkiye bilişim sektörünün toplam ihracatı 732,5 milyon TL olarak hesaplanmış olup bu ihracatın 455,9 milyon

¹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52405416e50455.02772246, Erişim Tarihi: 23.09.2013

² http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.524055d28445f5.37679197, Erişim Tarihi: 23.09.2013

³ Akman, F. (2013, Eylül 03). Yazılım sektöründe büyüme kamu teşvikine bağlı. Dünya Gazetesi, p. 1.

⁴ Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması

⁵ TÜİK 2010 Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

⁶ 06 Temmuz 2001 tarih ve 24454 sayılı ve 6170 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu

⁷ Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği 2011 Bilişim Sektörü Verileri-Bilgi Merkezi Projesi Raporu

TL'lik tutarı yazılımda, 117,6 milyon TL'si donanımda, 159 milyonu ise savunma sanayiinde yer almaktadır.⁸

Sektörün genel yapısı incelendiğinde; Türkiye'de bilişim sektörünü etkileyen beş ana faktör bulunduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, insan kaynağıdır. Bilişim sektöründe en önemli girdi yüksek nitelikli iş gücüdür. Alanında uzmanlaşmış ve yabancı dil bilen çalışan yetersizliği, bilişim firmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. İkinci olarak, hem özel sektörde hem de kamuda yerli bilişim ürünlerine iç talep yetersiz kalmaktadır. Altyapı bilişim sektörünü etkileyen bir diğer faktör olarak öne çıkmaktadır. Ucuz enerji kaynağı ve kesintisiz internet bilişim firmalarının başarısı için önemlidir. Mevzuat üzerinde yapılacak iyileştirmeler de, bilişim sektörünün gelişimi açısından kritik bir role sahiptir. Fikri haklar ve mülkiyet haklarının korunması ile bilgi gizliliğinin yasalarca güvence altına alınması, yerli bilişim firmalarını koruyacağı öngörülmektedir. Bilişim sektörünü etkileyen önemli husus destek türleridir. Spesifik ar-ge, vergi, girişimcilik gibi desteklerin çoğaltılması, çeşitlendirilmesi ve doğrudan yabancı yatırımlar ile sermaye birikiminin hızlandırılması bilişim sektörünü doğrudan etkileyebilecek bir faktördür.⁹

3. TR62 BÖLGESİ'NDE BİLİŞİM SEKTÖRÜ

Türkiye İstatistik Kurumu 2010 Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verilerine göre (NACE 62 *Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler* ile 63- *Bilgi hizmet faaliyetleri* kodları); TR62 Bölgesi'nde (Adana ve Mersin) 2010 yılı itibarıyla 2354 çalışanıyla 107 firma bulunmaktadır.¹⁰ Söz konusu veriler, Türkiye'de bulunan bilişim firma sayısı ve çalışan sayısı ile karşılaştırıldığında, Türkiye'de toplam bilişim firmalarının % 2,05'i ve bilişim sektöründe çalışanların % 4,34'ünün bölgede bulunduğu anlaşılmaktadır. Aynı verilerden yola çıkarak; bölgedeki bilişim firmalarının yoğunlaşma oranının, Türkiye geneli ile kıyaslandığında düşük olduğu tespit edilmiştir.¹¹

TR62 Bölgesi'nde 2 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TGB) bulunmaktadır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 2011 verileriyle analiz ettiği Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Performans Endeksi incelendiğinde, 32 TGB içinde, Mersin' in 22. ve Çukurova'nın 24. sırada yer aldığı görülmüştür.¹² Ayrıca, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenen ve üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan SAN-TEZ (Sanayi Tezleri Programı) projelerine bakıldığında Türkiye çapında desteklenen 666 projeden 22 tanesinin Çukurova Üniversitesi tarafından, 1 tanesinin ise Mersin Üniversitesi tarafından sunulduğu görülmüştür. 2009 yılından itibaren Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı kapsamında Türkiye toplamında 1034 girişimci desteklenmiş olup, bu girişimcilerin 25'i Adana'da ve 15'i Mersin'de faaliyet göstermektedir.¹³ Aynı zamanda, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'nın bilişim sektörü dahil olmak üzere genel imalat ve yazılım sektörüne sağladığı Teknoloji Geliştirme Projeleri desteği kapsamında Türkiye genelinde 2009 yılında 113, 2010 yılında ise 47 proje desteklenmiştir. Sağlanan desteklerin %25'i bilişim sektörüne ait olmasına rağmen, TR62 Bölgesi'nden bugüne dek hiçbir bilişim firması destek almamıştır.

TR62 Bölgesi'nde bilişim sektörünün gelişimini etkileyen çeşitli faktörler mevcuttur. Bunlardan birincisi işgücü maliyetlerinin yüksek olmasıdır. Yukarıda bahsedildiği üzere, yüksek nitelikli işgücü bilişim sektörü açısından en önemli girdidir.¹⁴ Bu nedenle, yetişmiş personele ödenecek ücretlerin

⁸ TÜBİSAD Bilgi Merkezi Sunumu. (2012, Mayıs).

⁹ (2013). Bilgi Toplumu Stratejisinin Yenilenmesi Projesi. Bilgi Teknolojileri Sektörü Eksenli Mevcut Durum Raporu, Erişim:

www.bilgitoplumustratejisi.org

¹⁰ TÜİK 2010 Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

¹¹ 'Location Quotient' hesaplama yöntemine göre bölgede yer alan bilişim firmalarının yoğunlaşma katsayısı 0,45 olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama yönteminde elde edilen değerin 1'den küçük olması düşük yoğunluk anlamına gelmektedir.

¹² <http://www.sanayi.gov.tr/NewsDetails.aspx?newsID=7105&lng=tr>, Erişim Tarihi: 23.09.2013

¹³ Uzkurt, C. BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BİLİM VE TEKNOLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2013). Kamu- Üniversite-Sanayi İşbirliği Bölgesel Toplantısı Sonuç Raporu

¹⁴ Gürpınar, H. "Bilişim Teknolojilerinde Proje Yönetimi" (Uzmanlık Tezi): T.C. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu: Ocak, 2012.

yüksek olması bölgede yer alan orta ve küçük ölçekli bilişim firmaları açısından yüksek maliyet anlamı taşımaktadır. Bilişim sektörünün gelişimini etkileyen bir diğer husus ise; teknoloji yoğunluğu ile bilişim arasındaki ilişkidir. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından¹⁵ Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC) baz alınarak hazırlanan tanımlamada, sektörler AR-GE yoğunluklarına bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmada, yüksek teknolojlili ve orta-yüksek teknolojlili sektörler 'Bilgiye Dayalı Sektörler' olarak değerlendirilmektedir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın yaptığı araştırmada; TR62 Bölgesi'nde tüm sektörlerde yer alan firmaların teknoloji yoğunlukları tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmaya göre; yüksek teknolojlili firmalar % 1,3'lük, orta-yüksek teknolojlili firmalar % 21,5'lik ve orta-düşük teknolojlili firmalar, bölgedeki firmaların, %77,2'lik kısmını oluşturmaktadır. Bu istatistik, yüksek teknolojlili firmalar açısından incelendiğinde Türkiye ortalaması olan %3,5'in altında kalmaktadır.¹⁶ Bu verilerden yola çıkarak bölgede, yüksek teknolojlili ve orta-yüksek teknolojlili firmaların sayısının artmasının bilişim sektörüne yönelik talebi artıracığı öngörülmektedir.

4. TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜNE VERİLEN DESTEK VE TEŞVİKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Türkiye'de genel olarak, verilen destekler BT özelinde yeterince detaylandırılmamış olmakla birlikte; sektör, çeşitli kamu kurumları tarafından verilen çok sayıda destek ve teşvikten yararlanabilmektedir. Geçmişte yazılım sektörünün hizmet sektörleri içinde sayılması, yazılım firmalarının üretime sağlanan desteklerden yoksun kalmasına yol açmıştır. Bununla birlikte; zamanla yazılımlar birer ürün olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Bu sayede günümüzde yazılım firmaları birçok destek mekanizmasından faydalanabilmektedir.¹⁷ Bunun en dikkat çekici örneklerinden biri, Türk Eximbank'ın İhracatı Destekleme Kredileri kapsamında, bilişim sektörüne de ihracat kredileri vermeye başlamasıdır.

Türkiye'de teşvik ve destek mekanizmaları 4 grup altında toplanmaktadır:

- Ar-Ge ve yenilikçiliğe yönelik teşvik ve destekler
- Girişimcilik destekleri
- İhracata yönelik krediler
- Uluslararası kuruluşlarca finanse edilen destekler

¹⁵ Isic Rev.3 Technology Intensity Definition. (2011, Temmuz 07). Erişim: <http://www.oecd.org/sti/ind/48350231.pdf>

¹⁶ Uzkurt, C. BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BİLİM VE TEKNOLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2013). Kamu- Üniversite-Sanayi İşbirliği Bölgesel Toplantısı

¹⁷ Akman, F. (2013, Eylül 03). Yazılım sektöründe büyüme kamu teşvikine bağlı. Dünya Gazetesi, p. 1.

AR-GE VE YENİLİKÇİLİĞE YÖNELİK TEŞVİK VE DESTEKLER

Girişimciliği desteklemek amacıyla devletin kurumları ve kuluçka organizasyonları hibe veya kredi şeklinde sermaye desteği sağlamaktadır. Çoğu bilişim teknolojileri odaklı olarak tasarlanmayan bu destekler genel kapsamlı oldukları için bilişim teknolojileri firmaları da yararlanabilmektedir.

1. EKONOMİ BAKANLIĞI DESTEKLERİ (2012/4 DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMET TİCARETİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞ)

Bilişim sektöründe faaliyet gösteren yararlanıcıların gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin giderlerin belirli bir kısmının Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan karşılanması ve rekabetçiliklerinin geliştirilmesi, buna bağlı olarak Türkiye'nin döviz kazandırıcı hizmet gelirlerinin arttırılması şeklindedir.

A. Pazara Giriş Desteği

Rapor Desteği

Bilişim şirketlerinin sektör, ülke, uluslararası mevzuat veya yatırım konularında alacakları veya hazırlatacakları raporlara ilişkin giderlerin desteklenmesidir.

%60 oranında ve yıllık toplam en fazla 100.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

Bilgisayar Oyunları Desteği

Bilgisayar oyunlarının yurt dışında pazarlanmasına yönelik pazara giriş giderlerinin desteklenmesidir.

Bir bilgisayar oyunu için 1 kez olmak üzere %50 oranında ve en fazla 100.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

Bilgisayar Uygulamaları Desteği

Bilişim şirketlerinin tablet bilgisayarlar, cep telefonları veya mobil cihazlarda kullanılmak üzere üretilen ve uluslararası tüketiciye yönelik olarak yabancı dilde üretilen uygulamaların komisyon giderlerinin desteklenmesidir.

Uygulama başına %50 oranında ve en fazla 50.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

B. Yurt Dışı Tanıtım Desteği

Tanıtım Desteği

Yurtdışında düzenlenen fuar, kongre, konferans, bağımsız tanıtım programları kapsamında yapılan tanıtımlara ilişkin destekleri içerir.

Bilişim şirketleri için %50 oranında ve yıllık toplamda en fazla 300.000 ABD Doları tutarında; işbirliği kuruluşları için %70 oranında ve yıllık en fazla 500.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

Organizasyon Desteği

Bilişim şirketleri ve işbirliği kuruluşlarının yurt dışında düzenlenen fuar, kongre veya konferanslara ilişkin katılım maliyetlerinin desteklenmesidir.

Etkinlik başına %70 oranında ve en fazla 15.000 ABD Doları tutarında, bir takvim yılı içerisinde ise en fazla 10 kez destek alınabilir.

Arama Motoru Desteği

Bilişim şirketlerinin ve işbirliği kuruluşlarının arama motorlarında tanıtımının (arama ağı reklamları ve tanıtım giderleri) yapılmasının desteklenmesidir.

%50 oranında ve yıllık toplamda en fazla 100.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

C. Yurt Dışı Birim Desteği

Bilişim şirketlerinin veya işbirliği kuruluşlarının, doğrudan veya yurt dışında faaliyet gösteren şirketleri ya da şubeleri aracılığıyla açtıkları birimlerin kira giderlerinin 4 yıl süresince desteklenmesidir.

Bilişim şirketleri için her bir birim başına %60 oranında ve yıllık toplamda en fazla 200.000 USD tutarında; işbirliği kuruluşları için %70 oranında ve yıllık en fazla 300.000 USD tutarında destek verilir.

Bir yararlanıcı, bu destekten en fazla 10 birim için yararlanabilir.

D. Belgelendirme Desteği

Bilişim şirketlerinin uluslararası teknik mevzuata uyum sağlamak veya yurtdışı pazarlara girmek amacıyla aldıkları belge, sertifika veya akreditasyonlara ilişkin giderlerin karşılanmasıdır.

Her bir belge, sertifika veya akreditasyon türü için %50 oranında ve en fazla 50.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

E. Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti Destekleri

Bir ticaret heyeti veya alım heyeti programı kapsamında; her bir katılımcının ulaşım ve konaklama giderleri ile pazarlama, danışmanlık, tanıtım ve organizasyon giderleri %70 oranında (hedef ülkelerde %90 oranında) ve program başına en fazla 15.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

F. Danışmanlık Desteği

Bilişim şirketlerinin Bakanlığın ön onay verdikleri konularda satın aldıkları danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderlerin desteklenmesidir.

%50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları tutarında destek verilir.

Pazarlama stratejisi, akreditasyon, yurt dışı Pazar yapısı konuları danışmanlık desteği kapsamında değerlendirilmektedir.¹⁸

¹⁸ Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (TEBLİĞ NO: 2012/4)

2. BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, SANAYİ TEZLERİ PROGRAMI

Bu programın amacı üniversite-sanayi işbirliğinin kurumsallaştırılması, ülkemize katma değer yaratacak ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yöntemi geliştirilmesi, mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılması amacıyla sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmalarının desteklenmesidir.

Bu program kapsamında yılda iki dönem proje başvurusu yapılabilir. İlk dönem için 15 Mart, ikinci dönem için 15 Ağustos son başvuru tarihleri olarak belirlenmiştir.

Desteklenecek projelerde en fazla destek oranı %75 olup; proje maliyetlerinin geriye kalan bölümü, destekten faydalanan kuruluş tarafından karşılanmak zorundadır. Projeler için herhangi bir destek üst limiti bulunmamaktadır.

Proje süresi en fazla 36 ay olup ihtiyaç duyulması halinde bu süre 42 aya kadar uzatılabilmektedir.

Proje kapsamında;

- Makine Donanım
- Sarf Malzeme
- Hizmet Alımı
- Seyahat Giderleri
- Personel Giderleri kalemlerinde yapılan harcamalar desteklenmektedir.¹⁹

¹⁹ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Tezleri Projelerinin Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik

3. İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ DESTEKLERİ (PAZAR ARAŞTIRMASI VE PAZARLAMA DESTEĞİ)

Desteklerin amacı firmaların potansiyel pazarlar hakkında sistematik ve objektif bilgi sağlanması, yeni ihraç pazarları yaratılması ve geleneksel pazarlarda pazar payının artırılmasına yönelik olarak gerçekleştirecekleri faaliyetlere ilişkin giderlerin belirli bir bölümünün karşılanmasıdır.

Desteklenecek Faaliyetler ve Destek Miktarları

- Ürünleri ve/veya sektörleriyle ilgili olarak gerçekleştirilen pazar araştırması projelerine ilişkin giderleri, şirketler için %70, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri için %80 oranında ve proje başına en fazla 10.000 ABD Doları,
- Yurt dışına yönelik pazarlama stratejileri ve eylem planlarının oluşturulabilmesi amacıyla Müsteşarlıkça uygun görülen pazar araştırması hizmeti veren kurum ve/veya kuruluşlardan satın alacakları pazar araştırması raporları ve istatistikler vb.'ne ilişkin giderler ile bu kurum ve/veya kuruluşlara üyelik giderleri, şirketler için %50, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri için %60 oranında ve yıllık en fazla 30.000 ABD Doları,
- Müsteşarlık tarafından koordine edilen ve tek bir sektör bazında gerçekleştirilen sektörel nitelikli ticaret heyeti programlarına iştirak etmeleri halinde katılım giderleri, şirketler için %50, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri için %60 oranında ve program başına en fazla 10.000 ABD Doları,
- Ürünlerinin yurt dışına yönelik olarak elektronik ortamda pazarlanabilmesi amacıyla Müsteşarlıkça uygun görülen ve nihai tüketiciye yönelik olmayan e-ticaret sitelerine üyelik giderleri, şirketler için %50, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri için %60 oranında ve yıllık en fazla 20.000 ABD Dolarıdır.

Destek Kapsamı, Süreler ve Limitler

Pazar Araştırmaları ve Pazarlama Desteği Hakkında Tebliğ'in 4. Maddesi uyarınca

- Şirketlerin yıllık en fazla 5 adet; Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin ise yıllık en fazla 10 adet pazar araştırması projesi,
- Şirketlerin yıllık en fazla 5 adet; Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin ise yıllık en fazla 10 adet sektörel nitelikli ticaret heyeti programına katılım giderleri

desteklenebilmektedir.

- Şirketler ve Sektörel Dış Ticaret Şirketleri, her bir destek bazında, en fazla üç yıl süresince yararlandırılabilir.
- Ticaret heyeti programlarının Müsteşarlık tarafından belirlenen hedef pazarlara yönelik olması halinde destek oranı 10 puan artırılarak uygulanır.²⁰

²⁰ Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu <http://www.ibp.gov.tr/> Erişim Tarihi :23.09.2013

4. TÜBİTAK 1511 ÖNCELİKLİ ALANLAR ARAŞTIRMA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VE YENİLİK PROGRAMI

Hedef ve ihtiyaç odaklı, izlenebilir sonuçları olan projelerin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Program kapsamında sağlanacak desteklerle, teknolojik yeterlilik ve bilgi birikiminin artırılması, mevcut yeteneklerin farklı alanlarda değerlendirilmesi, özgün teknolojilerin geliştirilmesi ve teknolojik gelişimde ivme kazanılması hedeflenmektedir.

Ulusal stratejik hedef ve politikalar kapsamında belirlenen öncelikli alanlarda; hedef ve ihtiyaç odaklı, izlenebilir sonuçları olan; yeni bir ürün üretilmesi, mevcut bir ürünün geliştirilmesi/iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi, maliyet düşürücü ve standart yükseltici yeni tekniklerin geliştirilmesi, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında yürütülen Ar-Ge nitelikli projeler desteklenmektedir. Program kapsamında değerlendirilen projelerde temel araştırma (ürüne dönüşmesi beklenmeyen, temel bilgi edinmek amacıyla yapılan teorik veya deneysel çalışma) niteliği aranmamaktadır.

Firmaların desteklenen proje giderlerine harcama sonrası büyük ölçekli kuruluşlar için %60, KOBİ’ler için %75 oranında geri ödemesiz (hibe) destek verilmektedir.

Desteklenen Giderler

- Personel giderleri
- Seyahat (yalnızca ulaşım) giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Ülke içindeki üniversiteler, TÜBİTAK’a bağlı Ar-Ge birimleri, özel sektör Ar-Ge kuruluşları ve benzeri Ar-Ge kurum ve kuruluşlarına yaptırılan Ar-Ge hizmet giderleri
- Yurtiçi ve yurtdışı danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Projenin Ar-Ge faaliyetlerini yürütmek amacıyla proje kapsamında gerçekleşen; destek personeli, elektrik, su, gaz, bakım-onarım, haberleşme, vb. giderlere karşılık gelen proje genel giderleri

Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esaslarında belirtilen şartları sağlayan, firma düzeyinde katma değer oluşturan Türkiye’de yerleşik tüm sermaye şirketleri proje başvurusunda bulunabilir.²¹

²¹ Tübitak Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları

5. TÜBİTAK 1512 GİRİŞİMCİLİK AŞAMALI DESTEK PROGRAMI

Bireysel girişimcilerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini firma kurarak yenilikçi ürünlere dönüştürebilmeleri için iş fikrinden pazara kadar olan faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır.

1512 Programına üniversitelerin

- Örgün öğrenim veren herhangi bir lisans programından mezun
- Herhangi bir yüksek lisans veya doktora programına kayıtlı öğrenci
- Herhangi bir yüksek lisans veya doktora programından mezun kişiler başvurabilir.

Destek Süreci

Program 4 aşamadan oluşmakta olup süreç ilerledikçe artan destek miktarları bulunmaktadır.

Şekil 1: TÜBİTAK 1512 PROGRAMI SÜREÇ İŞLEYİŞİ²²

Aşama 2’de teminat alınmaksızın geri ödemesiz (hibe) olarak verilecek sermaye desteği, genel giderler dahil en fazla yüz bin (100.000) TL’dir. Aşama 3’te verilecek hibe destek tutarı ve oranı için “TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı”na ilişkin Uygulama Esasları geçerlidir.

Aşama 1’de uygun bulunan iş fikirleri için girişimcilik eğitimi ve iş planı hazırlama süresi TÜBİTAK internet adresinde duyurulur.

Aşama 2’nin süresi ek süreler de dahil olmak üzere en fazla oniki (12) aydır.

Aşama 3 için TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı’na ilişkin Uygulama Esaslarında belirtilen destek süreleri geçerlidir.

Aşama 4 desteğine uygun bulunan kuruluşlar için destek süresi TÜBİTAK internet adresinden duyurulur.

Proje kapsamında;

- Personel giderleri

²² <http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/1512-surec.pdf> Erişim Tarihi: 23.09.2013

- Seyahat giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Yurt içi danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri desteklenir.

6. ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DENİZCİLİK BAKANLIĞI AR-GE DESTEKLERİ

2012'de oluşturulan bu fon, sadece bilişim alanındaki ar-ge faaliyetlerine destek vermek amacıyla oluşturulmuştur, başvuru kabul ise Ocak 2013'te başlamıştır.

Elektronik haberleşme, uzay ve havacılık alanında yerli tasarım ve üretimi artırmaya yönelik Ar-Ge nitelikli projelerin desteklenmesidir.

- Özel hukuk tüzel kişileri,
- Ticaret siciline kayıtlı şahıs işletmeleri,
- Yükseköğretim kurumları,
- Üniversitelerin en az ön lisans programlarında okuyan veya mezun gerçek kişiler proje başvurusunda bulunabilirler.

2013 yılı için desteklenmede öncelikli proje konuları:

Elektronik Haberleşme İle İlgili Konular:	Havacılık ve Uzay ile İlgili Konular:
✓ Genel konular ✓ Mobil haberleşme ✓ Siber güvenlik ✓ Genişbant internet ✓ Uydu haberleşmesi	✓ Havacılık sistemleri ✓ Uydu sistemleri ✓ Uzay sistemleri

Başvurular yıl içerisinde üç ayrı dönemde toplanmaktadır.

- Birinci Başvuru Dönemi : 1 Ocak-31 Ocak tarihleri arasında
- İkinci Başvuru Dönemi : 1 Mayıs-31 Mayıs tarihleri arasında
- Üçüncü Başvuru Dönemi : 1 Eylül-30 Eylül tarihleri arasında

Elektronik haberleşme alanında başvurusu yapılan projelere verilebilecek destek tutarı en fazla 10 milyon TL, uzay ve havacılık alanında başvurusu yapılan projelere verilebilecek destek tutarı ise en fazla 20 milyon TL'dir.

Proje kapsamında;

- Proje yöneticisi ve projede görev alan teknik personele ödenen ücretler.
- Alet, makine, teçhizat, yazılım ve donanım giderleri.
- Danışmanlık ve eğitim hizmeti alım giderleri.
- Ulusal patent tescili, faydalı model tescili ve endüstriyel tasarım tescili ile ilgili giderler.
- Projede kullanılan malzeme giderleri
- Laboratuvar test ve analiz raporları ile ilgili giderler desteklenmektedir.

Proje değerlendirme grubu tarafından proje değerlendirme kriterleri çerçevesinde belirlenir. Proje için belirlenen destek oranı en fazla %100'dür.

Projeye ilişkin destek süresi proje değerlendirme grubu tarafından kabul edilen süredir ve bu süre en fazla 36 ay olabilir.²³

²³ http://www.ubak.gov.tr/BLSM_WIYS/HGB/tr/Belgelik/20130128_103905_10472_1_66697.html Erişim Tarihi: 23.09.2013

GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ

KOSGEB DESTEKLERİ

Özel bilişim teknolojileri girişimciliği odağı bulunmamakla birlikte, KOSGEB genel olarak girişimcilere eğitim ve kuruluş sermayesi desteğinde bulunmaktadır. KOSGEB’den alınan veriler ışığında bu destekler çerçevesinde; 2009, 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla 179 işletmeye 748.369 TL, 69 işletmeye 358.291 TL ve 2416 işletmeye 26.252.955 TL destek sağlanmıştır.²⁴KOSGEB’in girişimcilere vermiş olduğu destekler ve koşulları şu şekilde sıralanmaktadır:

DESTEK ADI	TÜRÜ
Yeni girişimci işletme kuruluş desteği	Geri ödemesiz finansal destek 3.000 TL üst limit
Yeni girişimci işletme giderleri desteği	Geri ödemesiz finansal destek 12.000 TL üst limit
Yeni girişimci kuruluş dönemi desteği	Geri ödemesiz finansal destek 15.000 TL üst limit
Yeni girişimci sabit yatırım desteği	Geri ödemeli finansal destek 70.000 TL üst limit
İŞGEM desteği	İŞGEM kurmak isteyen, kar amacı gütmeyen kuruluşlara geri ödemesiz finansal destek
İş planı ödülü	Geri ödemesiz para ödülü

²⁴ <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=8> Erişim Tarihi: 23.09.2013

İHRACATA YÖNELİK KREDİLER

TÜRK EXIMBANK DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMETLER KREDİSİ

Türkiye’de yerleşik firmaların yurtdışında gerçekleştirecekleri döviz kazandırıcı hizmetler ile yurtdışına ihraç edilecek proje niteliğindeki yazılım, projelendirme ve danışmanlık gibi hizmetlerin finansmanına yönelik olarak hazırlanan Döviz Kazandırıcı Hizmetler Kredisi programı, Eximbank tarafından uygulamaya konulmuştur. Belirtilen alanlardaki projeler Banka tarafından değerlendirilerek uygun bulunan firmalara, TL veya döviz cinsinden kullanılacak krediye ilişkin koşullar işlem bazında Türk Eximbank tarafından belirlenecektir.

Türkiye’de yerleşik firmaların yurtdışında gerçekleştirecekleri döviz kazandırıcı hizmetler ile yurtdışına ihraç edilecek proje niteliğindeki yazılım, projelendirme ve danışmanlık gibi hizmetlerin finansmanına katkıda bulunmaktadır.

T.C. Ekonomi Bakanlığı tarafından düzenlenen Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi (VRHİB) kapsamında finanse edilir.

İstihbarat ve değerlendirme çalışması sonunda mali analiz, ticari etik açısından yeterli görülen ve bu alanlarda faaliyet gösteren firmalar bu programdan yararlandırılır.

Türkiye’de yerleşik firmalara kredi konusu proje için imzalanmış sözleşme kapsamında yapacakları harcamaların finansmanına yönelik kredi, Vergi Resim Harç İstisna Belgesinin (VRHİB) kapatılması taahhüdü karşılığında proje bazında kullanılır.

Bu uygulama Esaslarında açıklık olmayan hallerde Teşvik ve Kambiyo Mevzuatındaki genel düzenlemeler dikkate alınır.

Kredinin vadesi, krediye ilişkin VRHİB süresi ile sınırlı kalmak kaydıyla azami 720 gündür. Kredi 180, 360, 540 veya 720 gün vadeli olarak kullanılır.

VRHİB süresi 24 ayı aşan projeler için kredinin azami vadesi ayrıca değerlendirilir.

Sınırlamalar:

- Firma Limiti: Döviz Kazandırıcı Hizmetler Kredisi Programı kapsamında bir firmaya tanınan azami limit tutarı 25 milyon ABD Doları’dır. Söz konusu limit ABD Doları, EURO ve TL olarak kullanılabilir.
- Proje Limiti: Proje limiti, firma limitini ve VRHİB tutarını aşmamak kaydıyla hizmet veren ve hizmet alan firmalar arasında imzalanan sözleşme hükümleri dikkate alınarak Türk Eximbank tarafından proje bazında belirlenir.²⁵

²⁵ <http://www.eximbank.gov.tr/TR/belge/1-131/doviz-kazandirici-hizmetler-kredisi.html> Erişim Tarihi: 23.09.2013

ULUSLARARASI KURULUŞLARCA FİNANSE EDİLEN DESTEKLER

AVRUPA BİRLİĞİ 7.ÇERÇEVE PROGRAMI

AB Çerçeve Programları, Avrupa Birliği'nde çok uluslu araştırma ve teknoloji geliştirme projelerinin desteklendiği başlıca Topluluk Programı'dır. İlki 1984 yılında başlayan Çerçeve Programları (ÇP) çok yıllık programlar olup, kapsamı ve programa ayrılan bütçe miktarı her bir programda artış göstermektedir. Çerçeve Programlarının başlıca amaçları arasında, Avrupa'nın bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirilmesi, endüstriyel rekabetin desteklenmesi ve ülkeler arası işbirliğinin teşvik edilmesi sayılabilir. AB'nin Mart 2000'de yapılan Zirve Toplantısı'nda belirtilen ve Lizbon Stratejisi olarak adlandırılan strateji kapsamında, AB'nin "dünyanın en dinamik rekabetçi bilgi temelli ekonomisi" olması hedeflenmiştir. 1 Ocak 2007'de başlayıp 2013 yılına dek yürürlükte olacak olan 7.Çerçeve Programı, Lizbon hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla, araştırmayla ilgili tüm AB girişimlerini ortak bir çatı altında toplamayı hedeflemektedir. 7. Çerçeve Programı, Avrupa Araştırma Alanı'nı kurmayı hedefleyen önceki Çerçeve Programı'nın başarılarını daha ileriye götürmek ve Avrupa'da bilgi temelli ekonomi ve toplumu inşa etmek üzere oluşturulmuştur.

7. Çerçeve Programı tüm projelere destek sağlamaz. İlgili alanın Çalışma Programı'nda açıkça belirtilen öncelikli alanlarda hazırlanmış, uluslararası ortaklı ve inovatif /yenilikçi) araştırma ve teknoloji geliştirme (ATG) projeleri 7. Çerçeve Programı için uygundur.

7. Çerçeve Programında araştırma ve teknoloji geliştirme projelerinin yanı sıra, bu projeleri destekleyici nitelikte tematik alanlar kapsamında hazırlanan eşgüdüm ve destek eylemi projeleri ile araştırmacıların eğitim ve kariyer gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan projeler de desteklenmektedir.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri çağrısı kapsamında. Avrupa, rekabet edebilirliğini sürdürmek ve yaşam kalitesini artırmak için bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmelere liderlik etmeyi hedeflemektedir.

AB 7. Çerçeve Programı dâhilinde İşbirliği Özel Programı'na 32,4 Milyar € ayrılmıştır.

Bu araştırma fonu kullanılarak Avrupa'yı, dünya çapında, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında lider yapmak amacıyla, 7 anahtar araştırma konusuna odaklanılmıştır:

- Yaygın ve güvenilir ağlar & servis altyapısı
- Bilişsel sistemler, robotbilim ve etkileşim
- Bileşenler, sistemler, mühendislik
- Dijital kütüphaneler ve içerik
- Sürdürülebilir ve kişiselleştirilmiş sağlık
- Sürdürülebilir çevre ve etkili enerji için bilgi iletişim teknolojileri
- Bağımsız yaşam ve dahil olma için bilgi iletişim teknolojileri

Desteklenen Giderler

- Proje kapsamında personele yapılacak olan ödemeler
- Proje kapsamında, projede çalışanlar tarafından yapılacak seyahat masrafları
- Ekipman masrafları (alım fiyatı, nakliye, saha hazırlama ve kurulum masrafları)
- Yan sözleşme (subcontract) masrafları
- Projenin işleyişi için gerekli olan ve proje ile doğrudan ilgili sarf malzeme alımları
- Dahili danışman masrafları
- Mali denetim masrafları

- Genel yönetim giderleri, bina ve teçhizatın amortismanı, su, gaz, elektrik, kira, bakım, sigorta, ofis ekipmanları, iletişim masrafları, posta ücreti gibi ortağın altyapı ve genel operasyonel masrafları ile; bağlantılı idari ve finansal yönetim, insan kaynakları, eğitim, dokümantasyon, hukuki görüş gibi yatay hizmetlerle ilgili masrafları kapsamaktadır.

Çerçeve Programlarına, ulusal/uluslararası kanunlar ve AB kanunlarına göre kurulmuş tüzel ve gerçek kişiler başvurabilirler. Bu kapsamda, üniversiteler, araştırma merkezleri, kamu kurumları, sanayi kuruluşları ve sivil toplum örgütleri Çerçeve Programlarına katılabilirler. Ayrıca, tüzel kişiliğe sahip olan veya olmayan KOBİ'lerin de başvuruları teşvik edilecektir.

Herhangi bir ülkeden herhangi bir tüzel kişi 7.Çerçeve Programına katılabilmektedir. Ancak farklı ülke grupları için farklı katılım ve fonlama kuralları bulunmaktadır.

Projelere minimum katılımcı sayısı ve aranan özellikler proje türüne göre değişmektedir. Çerçeve Programlarına yapılan tüm başvurularda aranan ana koşul, işbirliğidir. Programa dâhil olan Aday Ülke kuruluşları, üye ülke kuruluşları ile aynı hak ve yükümlülüklerle sahiptir. Minimum katılımcı sayısı sağlandıktan sonra projelere uluslararası örgütler ve 3. ülke kuruluşları da katılabilir.

AB Çerçeve Programlarının ulusal koordinasyonu görevi TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi tarafından yürütülmektedir. Ancak başvurular TÜBİTAK'a değil, Avrupa Komisyonu'nun Brüksel'deki ilgili ofisine, elektronik ortamda internet üzerinden (Elektronik Proje Teklifi Sunma Sistemi - EPSS kullanılarak) yapılmaktadır.²⁶

²⁶ <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=45035&l=1>; http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html; <http://www.fp7.org.tr/home.do?ot=1&sid=3100>; <http://www.fp7.org.tr/home.do;jsessionid=7CB38A59A77D70F715BC03799E7D8BDD?ot=1&sid=3200> Erişim Tarihi:23.09.2013

TÜRKİYE'DE BİLİŞİM SEKTÖRÜNE YÖNELİK DESTEKLER

DESTEKLEYEN KURULUŞ	DESTEK TÜRÜ	DESTEK ADI	EN FAZLA DESTEK MİKTARI	EN FAZLA DESTEK ORANI
TC EKONOMİ BAKANLIĞI	HİBE	RAPOR DESTEĞİ	100.000 \$	%60
		BİLGİSAYAR OYUNLARI DESTEĞİ	100.000 \$	%50
		BİLGİSAYAR UYGULAMALARI DESTEĞİ	50.000 \$	%50
		ARAMA MOTORU DESTEĞİ	100.000 \$	%50
		TANITIM DESTEĞİ	500.000 \$	%70
		ORGANİZASYON DESTEKLERİ	15.000 \$	%70
		YURTDIŞI BİRİM DESTEĞİ	300.000 \$	%70
		BELGELENDİRME DESTEĞİ	50.000 \$	%50
		TİCARET HEYETİ VE ALIM HEYETİ DESTEĞİ	15.000 \$	%70
		DANIŞMANLIK DESTEĞİ	200.000 \$	%50
KOSGEB	HİBE	YENİ GİRİŞİMCİ KURULUŞ DESTEĞİ	3.000 TL	-
	HİBE	YENİ GİRİŞİMCİ İŞLETME GİDERLERİ DESTEĞİ	12.000 TL	-
	HİBE	YENİ GİRİŞİMCİ KURULUŞ DÖNEMİ DESTEĞİ	15.000 TL	-
	KREDİ	YENİ GİRİŞİMCİ SABİT YATIRIM DESTEĞİ	70.000 TL	-
	HİBE	İŞGEM DESTEĞİ	-	-
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	HİBE	SANAYİ TEZLERİ PROGRAMI	ÜST LİMİT YOK	%75
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ	HİBE	İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ DESTEKLERİ	30.000 \$	%60
TUBİTAK	HİBE	1511 ÖNCELİKLİ ALANLAR ARAŞTIRMA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VE YENİLİK PROGRAMI	-	%75
TUBİTAK	HİBE	1512 GİRİŞİMCİLİK AŞAMALI DESTEK PROGRAMI	550.000 TL	%75
ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DENİZCİLİK BAKANLIĞI	KREDİ	ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DENİZCİLİK BAKANLIĞI AR- GE DESTEKLERİ	20.000.000 TL	%100
TÜRK EXİMBANK	KREDİ	TÜRK EXİMBANK DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMETLER KREDİSİ	25.000.000 \$	-
AVRUPA BİRLİĞİ	HİBE	7. ÇERÇEVE PROGRAMI	-	-

Tablo 1: Bilişim sektörüne yönelik 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenen teşvikler dışında kalan devlet desteklerini gösterir.